

DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2024.11.15>
УДК 349.6

Діана Вікторівна БОНДАРЕНКО

студентка, Національний Юридичний Університет ім. Ярослава Мудрого
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-9722-6082>
e-mail: dianamusic214@gmail.com

Аліна Сергіївна РУЧКО

студентка, Національний Юридичний Університет ім. Ярослава Мудрого
ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-6736-0739>
e-mail: alina.ruchko2004@gmail.com

Марія Сергіївна САВЧУК

студентка, Національний Юридичний Університет ім. Ярослава Мудрого
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-1225-8963>
e-mail: mashasav1522@gmail.com

ЕНЕРГЕТИЧНА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ: РОЛЬ ЗЕЛЕНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

У статті висвітлено питання формування енергетично незалежної України у порівняльно-правовому аспекті з країнами Балтії, зокрема Литвою та Латвією. З огляду на узагальнену практику цих держав у визначеній сфері подано висновки з можливості адаптації їхнього досвіду до вітчизняного контексту в умовах повномасштабного вторгнення російської федерації. Акцентовано на важливості максимального забезпечення переходу України на альтернативні джерела енергії у зв'язку з необхідністю відповідати сучасним вимогам і реаліям, які постали перед нашою державою.

Ключові слова: енергетика, незалежність, енергетична безпека, екологічна безпека, досвід країн, зелена енергетика, відновлювальна енергетика

ВСТУП

Енергетика кожної країни є стратегічно важливим сектором економіки та значущим складником національної безпеки. Питання енергетичної безпеки України постали одразу після проголошення незалежності. Енергосистема України, створена ще за радянських часів, була орієнтована на потреби союзного центру, а не окремої республіки. Залежність від російських енергоносіїв призводила до геополітичних маніпуляцій і підвищувала ризики в періоди політичної напруги. У контексті енергетичної незалежності важливим є зменшення цієї залежності для підвищення національної безпеки та стабільності. Вразливість енергетичної інфраструктури до військових атак, технологічна застарілість енергетичного сектору, залежність від імпорту енергоносіїв та недостатній розвиток відновлювальної енергетики спонукають до вивчення досвіду зарубіжних країн і розроблення стратегії для переходу на т.зв. «зелену» енергетику.

МЕТА дослідження – аналіз енергетичної ситуації в Україні, визначення найближчих перспектив і шляхів побудови енергетично незалежної країни. Для її досягнення необхідно вирішити такі завдання: проаналізувати сучасний стан енергетики України та її основні проблеми, визначити шляхи подолання енергетичної залежності, ознайомитися з тенденціями правового регулювання цієї сфери в країнах Європи та дослідити альтернативні підходи до розвитку енергетики.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження ґрунтується на комплексному підході до аналізу енергетичного сектору України та окремих країн ЄС. У дослідженні застосовано низку загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання, зокрема, діалектичний, системний аналіз, прогнозування, порівняльно-правовий та узагальнення.

РЕЗУЛЬТАТИ

Лише 24 лютого 2022 р. Україна вийшла з енергетичної мережі Росії та Білорусі та приєдналася до єдиної енергетичної системи континентальної Європи ENTSO-E. Початок повномасштабного вторгнення росії став випробуванням для енергетичного сектору України, перетворивши його на одну з головних цілей агресора.

Атаки 2022-2023 рр. переважно спрямовувалися на об'єкти електропередачі, тоді як у 2024 р. ворог націлювався на об'єкти електрогенерації. Крім того, у 2024 р. пошкоджено втричі більше теплових електростанцій порівняно із зимою 2022-2023 рр. За даними Офісу Генерального прокурора кількість атак на ГЕС та греблі в 2024 р. зросла майже втричі.

За оцінками Моніторингової комісії ООН з прав людини в Україні, з березня до серпня 2024 р. росія здійснила дев'ять хвиль масштабних, комплексних і скоординованих атак на критично важливі електростанції, підстанції та системи передачі електроенергії на всій території України. 26 серпня 2024 р. відбулася одна з найбільших повітряних атак з початку повномасштабного вторгнення: проти об'єктів енергетичної та іншої інфраструктури застосовано понад 100 ракет і 100 безпілотників у різних регіонах України. Внаслідок цього введено стабілізаційні відключення електроенергії, які тривали до вересня [2].

Враховуючи той факт, що більшість вітрових та сонячних електростанцій розташовано на півдні країни, значних руйнувань зазнала й «зелена» енергетика.

Енергетична галузь є фундаментальною для функціонування інших секторів економіки, забезпечуючи їх необхідними ресурсами. Вона також стимулює інновації та технологічний прогрес, сприяючи розвитку суміжних галузей. Крім того, енергетичний сектор генерує значні податкові надходження та створює робочі місця. Нега-

тивні наслідки від обстрілів енергетичної системи прямо пропорційно впливають на сфери охорони здоров'я, освіти, економіки та навколишнього природного середовища [1].

Для кожної держави пріоритетом є безпека – це загальновідомий факт, підтверджений численними історичними подіями світового масштабу. Показовими прикладами виходу з енергетичної залежності є досвід двох балтійських країн – Литви та Латвії, які історично є близькими до України. Представники влади цих країн одними з перших усвідомили тісний взаємозв'язок між економікою та безпекою. Вони прагнуть підтримувати сталий фінансовий розвиток, проте саме це і породжує залежність від енергетичних ресурсів росії. Важливо також відзначити, що одним з прикладів тиску росії на балтійські держави у зв'язку з їхньою політичною лінією стали так звані «енергетичні санкції»

У 2003 р. росія односторонньо припинила транзит нафти через Латвію, а в 2006 р. компанія «Транснефть» заблокувала транзит казахстанської нафти до Литви через територію росії. Найвищий ступінь енергетичного тиску росії на країни Балтії припав на вересень 2006 р., коли у відповідь на наміри уряду Литви продати контрольний пакет акцій Мажейкяйського нафтопереробного заводу польській компанії «PKN Orlen» росія перекрила нафтопровід «Дружба-1», який постачав нафту на цей завод.

Водночас про зацікавленість москви в енергетичних ринках Балтії та проникненні на ринки ЄС свідчить і спроба нафтової корпорації «Лукойл» у лютому 2010 р. викупити Мажейкяйський НПЗ у польської компанії «PKN Orlen» [5]. З огляду на наведені факти можна стверджувати, що доти, доки Литва та Латвія залежали від енергетичних ресурсів росії, ці дві країни Балтії не могли належно здійснювати свою зовнішню та внутрішню політику.

Так, виникла нагальна потреба вирішити проблему, що перешкоджала сталому розвитку цих держав. Саме тому запропонованою план об'єднання енергетичних ринків балтійських країн – ВЕМІР (Baltic Energy Market Interconnection Plan). Його сутність полягала в тому, щоб стати безкомпромісною реакцією на полігібридну агресію росії в енергетичній галузі. ВЕМІР є однією з найстаріших і водночас найсучасніших ініціатив у галузі регіонального енергетичного співробітництва, яка досягла значних результатів, зокрема, припинення енергетичної ізоляції регіону Балтійського моря. Проміжними цілями плану стали: залучення балтійських країн до загальноєвропейського контексту безпеки постачання енергії та досягнення високого рівня диверсифікації маршрутів і джерел постачання газу. Необхідно також підкреслити тісний взаємозв'язок між Україною та балтійськими країнами, які є потужною підтримкою для України, зокрема в тому, що вони категорично забороняють будівництво «Північного потоку-2», ініційованого москвою в обхід України [6].

Після початку повномасштабного вторгнення росії в Україну влада країн Балтії ухвалила рішення прискорити синхронізацію своїх енергетичних систем із континентальною європейською мережею. Литва, зокрема, заклікала відключитися від БРЕЛЛІ (електричне кільце Білорусі, Росії, Естонії, Латвії та Литви) вже в 2024 р. Однак після ретельного обговорення учасники цього процесу дійшли висновку, що передчасне виходження

з БРЕЛЛІ до завершення підготовчих робіт та побудови необхідної інфраструктури, може призвести до нестабільності в енергетичних системах країн Балтії. У результаті ухвалено рішення про проведення ізольованого робочого випробування системи у лютому 2025 р. та синхронізацію з європейськими мережами. Крім того, важливим зовнішнім фактором для України є те, що ще у травні 2022 р. країни Балтії повністю припинили імпорт електроенергії з Росії, що стало яскравим проявом їхньої підтримки України в особливо тяжкі часи.

Проведений компаративістський аналіз показує, що Литва, порівняно з Латвією, має обмеженіші енергетичні ресурси. Однак це стало додатковим стимулом для країни створювати власні джерела енергії та спрямовувати енергетичний курс у бік ЄС. Однією з ключових подій цього процесу стала 27 жовтня 2014 р., коли до Клайпедського порту біля Північного молу прибув плавучий газовий термінал для зберігання та регазифікації скрапленого природного газу (LNG). Корабель отримав назву *Independence*, що має глибокий символізм. Як зазначила Президент Литви Даля Грібаускайте: «Ця подія свідчить не тільки про енергетичну незалежність, але й про політичну свободу».

Литва продовжує активно розвивати альтернативну енергетику, зокрема вітрову. Представники країни чітко усвідомлюють переваги цього джерела енергії. За прогнозами, до 2030 р. вітрові електростанції забезпечать понад 50 % електроенергії Литви. Решту енергії планується отримувати з інших відновлюваних джерел, зокрема з біогазу, сонячної енергії, біопалива та гідроенергетики.

Варто зазначити, що зміни, які відбувалися в енергетичній сфері зазначених держав, не обмежувалися лише деклараціями та доктринальними підходами. Є також нормативно-правова база, що регулює цю галузь. Зокрема, у 2016 р. в Латвії прийнято Закон про енергоефективність [8].

Особливо цікавим для нас є розд. 7, який регулює функціонування фондів енергоефективності. Згідно з цим розділом кошти Державного фонду енергоефективності спрямовано на досягнення обов'язкового цільового показника економії кінцевого споживання енергії, а також на заходи з інформування та освіти населення у сфері енергоефективності. Крім того, відповідно до норм цього Закону, для досягнення вищих показників запроваджується широка децентралізація, що надає органам місцевого самоврядування певні повноваження та окреме фінансування.

Як видно з усіх вжитих заходів, Литва та Латвія впевнено і послідовно рухаються в напрямі енергетичної незалежності, зокрема від росії. Ці країни, усвідомлюючи історичні та еволюційні процеси, чітко розуміють загрози, які може становити росія, тому вони активно використовують усі наявні фізичні, правові та наукові ресурси для досягнення своєї мети. Однак варто зазначити, що найбільш перспективним варіантом є абсолютна енергетична незалежність країни без необхідності об'єднувати ресурси з іншими державами. Історія доводить, що поклатися можна лише на себе, тому важливо докладати всіх зусиль, щоб уникнути будь-якої залежності від зовнішніх чинників.

Водночас сучасна реальність переконує, що на цьому етапі це лишається лише ілюзією, і без об'єднання ре-

сурсів досягти значних результатів наразі неможливо. До того ж, враховуючи, що Україна переживає період повномасштабного вторгнення, приклад країн Балтії не можна вважати безпосередньо застосовним у нашій ситуації. Проте останні кілька років показали, що Україні слід робити основний акцент на розвитку альтернативної енергетики. Постійні обстріли енергетичної інфраструктури в усіх регіонах країни підкреслюють необхідність переходу до більш стійких джерел енергії, зокрема альтернативних. Саме цей сектор енергетики здатний забезпечити належне функціонування цивільної інфраструктури навіть у періоди війни.

Шлях до побудови енергетично незалежної країни є складним і тернистим, вимагаючи значних ресурсів, численних змін та часу. Водночас все більшу популярність здобуває альтернативна енергетика. Цивілізований світ поставив за мету перехід до відновлюваних джерел енергії до середини століття, і для України нині життєво важливо мати диверсифіковані джерела енергії. Це обумовлено тим, що ми щодня бачимо, як російська агресія намагається залишити населення України без електроенергії.

Станом на сьогодні в європейських країнах активно розвивається тренд на «зелену енергетику» (Green Energy). На нашу думку, це може стати можливістю для України зробити важливий крок до досягнення екологічної та енергетичної незалежності. Варто розглядати це не лише як наближення до ЄС, а як шлях до справжньої самостійності в енергетичній сфері. Передусім варто звернути увагу на Закон України «Про альтернативні джерела енергії» [4]. Згідно з абз. 4 ст. 1 цього Закону під альтернативними джерелами енергії розуміють відновлювані джерела енергії, до яких належать енергія сонячна, вітрова, геотермальна, гідротермальна, аеротермальна, енергія хвиль та припливів, гідроенергія, енергія біомаси, газу з органічних відходів, газу каналізаційно-очисних станцій, біогазів, та вторинні енергетичні ресурси, до яких належать доменний та коксівний гази, газ метан дегазації вугільних родовищ, перетворення скидного енергопотенціалу технологічних процесів. Згідно з цим основна ознака «зеленої енергетики» – це здатність її джерел до відновлення [9].

Одним з найперспективніших прикладів є шлях Ірландії, який розпочався в 2015 р. з документу «White Paper: Ireland's Transition to a Low Carbon Energy Future 2015-2030». Цей документ став повним оновленням енергетичної політики країни, враховуючи європейські та міжнародні цілі і угоди щодо зміни клімату, а також соціальні, економічні та трудові пріоритети Ірландії. За розроблення та реалізацію енергетичної політики Ірландії відповідає Міністерство комунікацій, енергетики та природних ресурсів. Основною метою цього Міністерства є забезпечення енергетичної безпеки країни, гарантії безпеки постачання газу та електроенергії, зростання енергоефективності економіки, а також розвиток державних енергетичних компаній. Закон Ірландії «Про сталу енергетику» передбачає, що енергетична політика країни повинна розвиватися на основі сприяння екологічно та економічно раціональному використанню енергії, стимулювання зростання енергоефективності, а також активного використання відновлюваних джерел енергії [3].

Отже, можна виокремити чотири ключові елементи

енергетичної політики: розвиток енергетичних систем, раціональне використання енергії, підвищення енергоефективності та активне застосування відновлюваних джерел енергії.

Також в Ірландії діє спеціалізований Департамент навколишнього середовища, клімату та комунікацій, який активно працює над забезпеченням енергетичної безпеки країни та звітує про виконання завдань. Одним із ключових документів є «Енергетична безпека Ірландії до 2030 року», що окреслює стратегію забезпечення енергетичної безпеки на це десятиліття, одночасно визначаючи шлях до сталого переходу на вуглецево-нейтральну енергетичну систему до 2050 р. Згідно з цим звітом енергетична безпека Ірландії в майбутньому буде забезпечена через перехід від нафтогазової енергетичної системи до електричної, максимізацію потенціалу відновлювальних джерел енергії, гнучкість енергетичних систем та інтеграцію з європейськими енергетичними мережами.

Також варто звернути увагу на «Climate Action Plan 2023» [7]. Основна його мета – вдвічі скоротити викиди до 2030 р. і досягти нульового рівня викидів не пізніше 2050 р. Це також передбачено Програмою діяльності Уряду. Дуже влучно в Плані зазначено про European Green Deal. Загалом цей зелений курс визначає реакцію Європи на зміни клімату. Ці зміни стосуються всього ЄС. Є потреба в актуалізації законодавства країн та додаткових зусиллях всіх країн-членів, зокрема Ірландії, яка повністю підтримує ці амбіції на рівні ЄС.

Зміни в енергетичній політиці також тісно пов'язані з Паризькою кліматичною угодою, яку Україна ратифікувала у 2016 р. Ця угода зобов'язує країни скорочувати шкідливі викиди в атмосферу, водночас зобов'язання стосуються всіх держав, незалежно від їхнього рівня економічного розвитку. Одними з основних заходів для виконання цих зобов'язань є розвиток відновлювальних джерел енергії та модернізація енергетичних і промислових підприємств.

Так, можна побачити, наскільки тісно пов'язані зміна клімату та розвиток відновлювальної енергетики. Для зменшення викидів у атмосферу запроваджуються різноманітні регулювання та механізми, спрямовані на запобігання глобальному потеплінню. Одним з основних інструментів реалізації цих цілей є популяризація «зеленої енергетики». Завдяки таким змінам у державній політиці ми можемо значно посилити розвиток альтернативної енергетики, що є важливим складником кліматичного законодавства та забезпечить сталий екологічний і енергетичний розвиток країни.

Попри наявні перспективи розвитку «зеленої енергетики», ми вважаємо, що здобуття повної енергетичної незалежності є складним і майже неможливим завданням. Аналізуючи Закон України «Про альтернативні джерела енергії», можна знайти підтвердження нашої думки. Зокрема, звертаючи увагу на ст. 3 цього Закону, яка закріплює основні засади державної політики у сфері альтернативних джерел енергії, слід зауважити, що неможливо виділити якусь одну головну засаду. Всі вони є важливими та повинні виконуватись у комплексі для досягнення бажаного результату.

Зокрема, в абз. 7 цієї ж статті зазначено важливий аспект – «залучення вітчизняних та іноземних інвестицій і підтримка підприємництва у сфері альтернативних

джерел енергії, зокрема через розроблення та реалізацію загальнодержавних і місцевих програм розвитку альтернативної енергетики». Ключовим моментом тут є залучення інвестицій, без яких важко уявити масштабний розвиток цієї галузі в Україні.

Також важливу роль відіграє міжнародне співробітництво. В цьому контексті варто звернути увагу на ст. 15 цього Закону, яка регулює співпрацю України у сфері альтернативних джерел енергії на міжнародному рівні. Це співробітництво є необхідним для нашої країни, оскільки воно відкриває можливості для отримання інвестицій, а також дає змогу застосувати успішний досвід інших держав, яким вони можуть поділитися з Україною.

В абз.1 ст. 15 зазначено, що «Україна бере участь у міжнародному співробітництві у сфері виробництва та споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел, відповідно до законодавства України та міжнародних договорів України». Водночас, якщо законодавством України встановлено інші правила, ніж передбачено міжнародним договором, то перевага надається правилам міжнародного договору. Це ще раз підкреслює важливість інтеграції України в міжнародні енергетичні процеси.

Тим часом стає все більш очевидним, що Україні необхідно готуватися до ймовірних відключень електроенергії, які прогноуються на найближчий час. Враховуючи цей контекст, а також важливість розвитку відновлювальної енергетики, варто звернути увагу на успішний досвід українських міст, які активно впроваджують «зелену енергетику» для боротьби з відключеннями. Наприклад, у Житомирі влітку не було зафіксовано жодних відключень, коли інші регіони змушені були переживати перебої з електропостачанням по 8-13 годин на добу. Це стало можливим завдяки великій сонячній електростанції потужністю 50 мегаватів, розташованій на околиці міста. Така потужність дає змогу Житомиру забезпечувати стабільне постачання енергії навіть під час загальних криз у енергетичній системі країни. Інші міста також знаходять ефективні рішення для зменшення тривалості відключень. Наприклад, у Вінниці місцевий бізнес активно залучено до цього процесу. У квітні 2024 р. в місті стартувала програма компенсації до 1 млн грн за встановлення сонячних електростанцій. Завдяки цьому 53 компанії змогли встановити сонячні панелі загальною потужністю майже 13 МВт. Багато підприємств також адаптували свої графіки роботи, щоб максимально використовувати «зелену енергію» і зменшити залежність від загальної електричної мережі.

Ми повністю усвідомлюємо, наскільки важливою та необхідною є спільна діяльність держав, особливо в таких сферах, як забезпечення населення електроенергією, а також у вирішенні світових проблем, таких як запобігання глобальному потеплінню та змінам клімату. Ці питання мають надважливий характер і вимагають зусиль усіх країн світу, адже лише через міжнародну співпрацю можна досягти реальних результатів у забезпеченні сталого енергетичного розвитку та збереженні навколишнього середовища.

Важливо відзначити активну діяльність Ірландії в

питаннях енергетичної безпеки не лише у своїй країні, але й на теренах України. Ірландія є однією з країн-членів ЄС, що активно надає енергетичну підтримку Україні. Окрім гуманітарної допомоги, яка включає автотрансформатори, генератори, електроінструменти, газове обладнання та інші необхідні матеріали, Ірландія також надає фінансову підтримку. Крім того, країна готова поділитися своїм досвідом у розвитку «зеленої енергетики». На нашу думку, така підтримка сприятиме більш швидкому відновленню української енергетики та популяризації відновлювальних джерел енергії в Україні.

ВИСНОВОК

Отже, у сучасному світі, який перебуває на етапі постійного і динамічного розвитку, важливо усвідомлювати, що проголошення держави незалежною є недостатнім важелем. Для того щоб поняття «незалежність» не було лише декларативно, а дійсно практично утверджувалось, необхідно вживати радикальних і чітких заходів.

Важливе значення для України становить досвід Латвії та Литви, які пройшли шлях для досягнення енергетичної незалежності від росії. Маніпуляції зі сторони останньої змусили їх відмовитись від російських енергоносіїв. Проект «ВЕМІР» є прикладом вдалої регіональної інтеграції та співпраці балтійських країн в енергетичній сфері.

Нині українська енергосистема працює з мінімальним запасом міцності як енергомереж, так і генерації. Важливим питанням є не лише відновлення, але й трансформації цієї галузі. Крім значних інвестицій, на етапі відбудови варто звернути увагу на диверсифікацію енергоресурсів, енергоефективність та розвиток відновлювальної енергетики. Тому, враховуючи поточну ситуацію, Україні слід зосередитися на розвитку альтернативних джерел енергії, щоб зменшити залежність від централізованих систем і підвищити стійкість енергетичних мереж перед зовнішніми загрозами.

Інвестування в зелену енергетику є стратегічним напрямом, який дасть змогу не тільки зменшити імпорт енергоресурсів, досягти низки важливих економічних, екологічних та соціальних переваг, а зміцнить енергетичну незалежність нашої держави, що дасть змогу країні проводити свою політику без ризику зовнішнього тиску.

Важливим елементом для досягнення цих цілей є вдосконалення національного законодавства у сфері енергетики. Україні слід розробити чіткіші правові механізми для стимулювання інвестицій в альтернативні джерела енергії та забезпечити відповідну підтримку бізнесу через податкові пільги та субсидії. Також необхідно гармонізувати національне законодавство з європейськими стандартами та міжнародними зобов'язаннями, зокрема в контексті досягнення цілей Паризької кліматичної угоди. Встановлення довгострокових і стабільних правил гри для інвесторів в зелену енергетику створить умови для сталого розвитку та енергетичної безпеки України.

Список використаних джерел

1. Бірюков Я. Енергетична незалежність України: проблеми та перспективи. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. № 8 (26). С. 53-63.

2. Бюлетень Моніторингової місії ООН з прав людини в Україні. Атаки на енергетичну інфраструктуру України: шкода цивільному населенню (станом на вересень 2024). URL: <http://surl.li/gvfzjt>
3. Паламарчук Д., Паламарчук Н. Аналіз енергетичної політики країн-учасниць міжнародного енергетичного агентства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 16. С. 39–45.
4. Про альтернативні джерела енергії: Закон України від 20.02.2003 № 555-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 24.
5. Савінок В. Чинник енергетичної безпеки у відносинах Росії та країн Балтії. *Шевченківська весна*. 2013. № 23. С. 23-25.
6. Турчин Я., Івасечко О. Енергетична безпека ЄС та балтійських країн за умов полігібризації зовнішньої політики Російської Федерації. *Вісник НУ «ЛП». Політичні науки*. 2020. Вип. 6. № 1. С. 1–6.
7. Climate action plan 2023. URL: <https://www.gov.ie/pdf/?file=https://assets.gov.ie/270956/94a5673c-163c-476a-921f-7399cdf3c8f5.pdf#page=null>
8. Energy Efficiency Law. URL: <https://faolex.fao.org/docs/pdf/lat172847.pdf>
9. The White Paper «Ireland's Transition to a Low Carbon Energy Future 2015-2030». URL: <https://www.gov.ie/en/publication/550df-the-white-paper-irelands-transition-to-a-low-carbon-energy-future-2015-2030/>

References

1. Biriukov Y. Energy independence of Ukraine: problems and prospects. *Topical Issues in Modern Science*. 2024. № 8 (26). pp. 53-63 (in Ukrainian).
2. Bulletin of the UN Human Rights Monitoring Mission in Ukraine. Attacks on Ukraine's energy infrastructure: damage to civilians (as of September 2024). URL: <http://surl.li/gvfzjt> (in Ukrainian).
3. Palamarchuk D., Palamarchuk N. Analysis of the energy policy of the countries participating in the International Energy Agency. *Investments: practice and experience*. 2021. No. 16. pp. 39-45. (in Ukrainian).
4. On alternative energy sources: Law of Ukraine of 20.02.2003 No. 555-IV. *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 2003. № 24. (in Ukrainian).
5. Savinok V. The factor of energy security in relations between Russia and the Baltic States. *Shevchenko's Spring*. 2013. № 23. pp. 23-25. (in Ukrainian).
6. Turchyn Y., Ivasechko O. Energy Security of the EU and the Baltic States in the Conditions of Polygybrish of the Foreign Policy of the Russian Federation. *Bulletin of the National University "LP". Political Sciences*. 2020. Issue 6. No. 1. pp. 1-6 (in Ukrainian).
7. Climate action plan 2023. URL: <https://www.gov.ie/pdf/?file=https://assets.gov.ie/270956/94a5673c-163c-476a-921f-7399cdf3c8f5.pdf#page=null>
8. Energy Efficiency Law. URL: <https://faolex.fao.org/docs/pdf/lat172847.pdf>
9. The White Paper "Ireland's Transition to a Low Carbon Energy Future 2015-2030". URL: <https://www.gov.ie/en/publication/550df-the-white-paper-irelands-transition-to-a-low-carbon-energy-future-2015-2030/>

Diana BONDARENKO

student, Yaroslav Mudryi National Law University
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-9722-6082>
e-mail: dianamusic214@gmail.com

Alina RUCHKO

student, Yaroslav Mudryi National Law University
ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-6736-0739>
e-mail: alina.ruchko2004@gmail.com

Mariia SAVCHUK

student, Yaroslav Mudryi National Law University
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-1225-8963>
e-mail: mashasav1522@gmail.com

ENERGY INDEPENDENCE OF UKRAINE: THE ROLE OF GREEN ENERGY AND EUROPEAN LEGISLATION

Introduction. The paper emphasizes the importance of avoiding Ukraine's energy dependence on Russian energy carriers, as this can be one of the priority factors for enhancing national security and sustainable development of our country. The research addresses the issue of introducing alternative energy sources, which, even in the face of constant rocket attacks, allow the state to function.

The purpose of the paper is primarily to assess the current energy situation in Ukraine, which is particularly negatively affected by the Russian Federation's constant missile attacks. In addition, the goal is to identify prospects and ways to develop an energy independent state. To do this, the following tasks need to be accomplished: to analyze the current state of Ukraine's energy sector, to identify ways to overcome energy dependence, and to analyze legislative trends in the field of energy regulation in European countries.

Results. It is estimated that the period since February 24, 2022 has been the most challenging for Ukraine's energy system, as the number of attacks by the Russian Federation on our energy supplies has been steadily increasing, forcing us to respond to the challenges. The energy sector holds one of the key positions in the development of the country, as it generates tax revenues and stimulates modern technologies. We believe that the state should stimulate the development of small-scale generation, continue to implement the energy system decentralization program and actively promote the widespread use of alternative energy sources.

Conclusion. As the Ukrainian energy system currently operates with a minimum safety margin for both power grids and generation, it is worth focusing on alternative green energy. The priority is to reduce dependence on centralized systems and increase the resilience of energy networks to new challenges. Investment is not enough, and Ukraine needs to develop its own path to building an independent state, particularly in the energy sector.

Keywords: energy, independence, energy security, environmental safety, experience of countries, green energy, renewable energy